Dâng (cúng) sao giải hạn và quan điểm Phật giáo

ISSN: 2734-9195 16:25 01/01/2025

Trong dòng chảy văn hóa và tín ngưỡng dân gian Việt Nam, nghi thức cúng sao giải hạn từ lâu đã trở thành một hoạt động tâm linh phổ biến, đặc biệt vào dịp đầu năm mới.

Trong dòng chảy văn hóa và tín ngưỡng dân gian Việt Nam, nghi thức cúng sao giải hạn từ lâu đã trở thành một hoạt động tâm linh phổ biến, đặc biệt vào dịp đầu năm mới.

Xuất phát từ nhu cầu cầu an, tránh tai ương, người dân tin rằng mỗi năm bản mệnh của một cá nhân sẽ bị chi phối bởi các ngôi sao tốt hoặc xấu, còn gọi là "*cửu diệu tinh*".

Ảnh chỉ mang tính chất minh họa (Ảnh sưu tầm)

Nguồn gốc và ý nghĩa của nghi thức dâng sao giải hạn

Nghi thức cúng sao giải hạn bắt nguồn từ Đạo Giáo của Trung Hoa cổ đại, với niềm tin rằng con người trong cuộc đời sẽ chịu ảnh hưởng của 9 ngôi sao chiếu

mệnh bao gồm: Thái Dương, Thái Âm, Mộc Đức, Vân Hán, Thổ Tú, Thủy Diệu, La Hầu, Kế Đô và Thái Bạch.

Những sao này được phân thành sao tốt, mang lại may mắn, và sao xấu, có thể mang đến bệnh tật, tai họa. Khi gặp sao xấu chiếu mệnh, người dân thực hiện lễ cúng (dâng sao giải hạn) nhằm xua tan vận hạn và tìm kiếm may mắn, tài lộc, bình an.

Với tâm lý "*có thờ có thiêng, có kiêng có lành*", nghi thức này đã đi sâu vào đời sống tín ngưỡng của người Việt qua nhiều thế hệ. Dù mang tính chất an ủi tâm lý, cúng sao giải hạn vẫn được thực hiện một cách rầm rộ ở nhiều địa phương, thu hút đông đảo người dân tham gia. Việc dâng lễ, tụng kinh và cầu nguyện giúp họ có cảm giác nhẹ nhõm, vững tin hơn vào tương lai, từ đó giảm bớt lo âu và bất an.

Nghi thức này trở thành một chỗ dựa tinh thần cho nhiều người khi đối mặt với khó khăn trong cuộc sống.

Ngoài mục đích hóa giải sao xấu, lễ dâng sao giải hạn còn thể hiện khát vọng cầu phước lành cho bản thân và gia đình.

Người dân tin rằng việc cúng sao sẽ giúp thu hút những năng lượng tích cực, mang lại may mắn, sức khỏe và thành công trong năm mới. Nó như một liều thuốc giải tỏa nhu cầu tâm linh trong xã hội hiện đại với nhiều áp lực, nhu cầu tâm linh ngày càng trở nên quan trọng đối với nhiều người.

Việc thực hiện nghi thức dâng sao giải hạn là một cách để họ thể hiện niềm tin vào sức mạnh siêu hình có thể can thiệp và làm thay đổi số phận, giúp bản thân vượt qua những điều không may mắn.

Nghi thức này thường được tổ chức vào đầu năm tại các chùa chiền hoặc đình miếu, thu hút đông đảo người dân tham gia. Đây không chỉ là hoạt động tâm linh mà còn là dịp để cộng đồng gắn kết với nhau, chia sẻ niềm tin và hy vọng về một năm mới tốt đẹp hơn. Đồng thời, việc giữ gìn tập tục này cũng phản ánh giá trị văn hóa tâm linh truyền thống lâu đời của dân tộc Việt Nam.

Ảnh minh hoạ (sưu tầm)

Quan điểm Phật giáo về cúng sao giải hạn

Dưới ánh sáng của giáo lý Phật giáo, vạn pháp trên đời đều vận hành theo quy luật nhân quả và nghiệp báo. Phật giáo không công nhận việc con người có thể thay đổi số phận thông qua cúng sao hay các hình thức cầu xin siêu hình.

Đức Phật dạy rằng "*Tự mình thắp đuốc lên mà đi*", nghĩa là chỉ có sự nỗ lực tu tập và chuyển hóa từ bản thân mới có thể cải thiện cuộc sống và giải thoát khổ đau.

Theo Phật giáo, mỗi khổ đau hay hạnh phúc đều xuất phát từ nghiệp (karma) mà con người đã tạo ra trong quá khứ và hiện tại thông qua thân, khẩu, ý. Khi gặp vận hạn hoặc khó khăn, thay vì đổ lỗi cho sao xấu chiếu mệnh, con người cần bình tâm quán chiếu lại hành động của mình và nỗ lực tu tập để chuyển hóa nghiệp xấu thành thiện lành.

Hòa thượng Thích Bảo Nghiêm từng giảng: *"Nghi lễ cúng sao giải hạn không phải là nghi thức chính thống của Phật giáo. Việc cầu an, tụng kinh, tu tập và làm việc thiện là con đường chân chính để giải hạn và chuyển nghiệp."* Do đó, Phật giáo không phủ nhận nhu cầu tâm linh của con người nhưng nhấn mạnh rằng việc cúng sao giải hạn thiếu nền tảng của trí tuệ và chính kiến sẽ rơi vào mê tín.

Giữa tín ngưỡng dân gian và nghi lễ của Phật giáo thì đều gặp nhau ở một điểm là cầu mong cho con người được an lành, không gặp phải những điều xấu trong cuộc sống. Cho nên, nhiều chùa từ lâu rồi cũng có làm nhưng tùy từng chùa thực hiện với các nghi thức khác nhau.

Cũng có chùa, đền, phủ... cúng theo tín ngưỡng cổ truyền là dâng sao, cũng có những chùa chỉ tụng kinh lễ Phật. Cũng theo vị Hòa thượng này, có không ít trường hợp đi cúng lễ mà vẫn gặp tai họa. "*Gặp họa hay phúc đều là do bản thân con người. Nếu con người không cẩn thận thì rất dễ gặp họa như mất của, tai nạn...*".

Hòa thượng Viên Minh khẳng định trên Cổng thông tin Phật giáo thuộc Giáo hội Phật giáo Việt Nam rằng dâng sao giải hạn "*chỉ là động thái tâm lý khiến người nào tin vào đó cảm thấy yên tâm mà thôi. Người đã hiểu chánh đạo, tin vào nhân quả, phước tội và thường sáng suốt biết rõ nhận thức, hành vi của mình thì tự mình điều chỉnh cho đúng, cho tốt chứ không thể dựa vào dâng sao mà giải hạn được".*

GS Trần Lâm Biền, nhà nghiên cứu văn hóa dân gian, tín ngưỡng, tôn giáo, từng nói: "*Dâng sao giải hạn chỉ là hình thức để con người trốn tránh những tai họa do chính mình gây nên. Bởi vậy, không có gì tốt hơn là tự tu thân, dùng trí tuệ để nhìn nhận mọi sự, mọi việc, tránh những hành động sai trái, rồi đi hối lộ thần linh, đặt cược với thần linh, như vậy thì tội lỗi về mặt tâm linh sẽ lớn hơn rất nhiều*".

Nhà nghiên cứu văn hóa Trịnh Sinh cho biết: *"Trong đạo Phật không có dâng sao giải hạn. Tuy nhiên, vẫn có một số ít chùa, nơi người dân chịu nhiều ảnh hưởng của tín ngưỡng dân gian, thì các vị tu sĩ Phật giáo cũng đành phải (gọi là tùy duyên hóa độ, tùy theo niềm tin của đa số quần chúng) tổ chức các khóa lễ để cầu an, lấy niềm tin là chính. Thực chất đó là lễ cầu an, cầu lợi ích cho đời, cho thế gian. Thường ở tòa Tam Bảo trong các chùa, nhà chùa dâng hoa quả cúng Phật. Nghi thức của lễ cầu an là tụng kinh Phật, nương theo lời dạy của Ngài mà hành trì theo để cuộc sống được bình an hơn chứ không phải làm lễ để bài trừ được tai họa như nhiều người lầm tưởng*".

Nhà nghiên cứu văn hóa Trịnh Sinh cũng nhấn mạnh: "*Tại những khóa lễ này, bên cạnh những nghi thức thuần túy Phật giáo, mục tiêu cũng vẫn là dùng phương tiện để hóa độ chúng sinh, từ từ chuyển tâm họ quay về bờ Giác. Bởi vì tất cả họa và phúc mà con người có được đều là do nhân quả của chính người ấy làm nên.*"

Ảnh minh hoạ (sưu tầm)

Chuyển hóa khổ đau, bất hạnh, vận hạn theo tinh thần Phật giáo

Thay vì nương tựa vào các nghi thức cúng bái, Phật giáo khuyến khích con người thực hành giới – định – tuệ để tự giải thoát khỏi khổ đau.

Giữ gìn giới luật: Sống đúng với đạo đức, không làm điều ác, ngăn chặn nguyên nhân dẫn đến khổ đau.

Rèn luyện định tâm: Thực hành thiền định, niệm Phật để nuôi dưỡng tâm thanh tịnh, giảm bớt lo âu và vọng tưởng.

Phát triển trí tuệ: Quán chiếu luật nhân quả, hiểu rõ rằng mọi kết quả trong đời đều xuất phát từ nghiệp lực của chính mình. Khi trí tuệ khai mở, con người sẽ không còn chạy theo những hình thức mê tín mà hướng đến sự tu tập chân chính để chuyển hóa khổ đau.

Những hành động thiện lành như bố thí, phóng sinh, giúp đỡ người khó khăn, tụng kinh cầu an, và sám hối nghiệp chướng mới là cách chân thật để tạo phước báu, cải thiện đời sống. Đức Phật dạy: "*Không ai có thể cứu mình ngoài chính bản thân mình.*" Sự chuyển hóa nghiệp xấu chỉ xảy ra khi chúng ta có chính kiến và nỗ lực tu tập.

Thay vì thực hiện các nghi thức cúng sao giải hạn, Phật giáo khuyến khích con người tu tập, rèn luyện đạo đức, sống theo chính pháp để chuyển hóa nghiệp xấu và tạo dựng cuộc sống an lạc.

Việc tụng kinh, niệm Phật, làm việc thiện, giữ gìn giới luật và phát triển trí tuệ sẽ giúp mỗi người tự tạo ra năng lượng tích cực, vượt qua khó khăn và đạt được hạnh phúc bền vững. Như Thượng tọa Thích Nhật Từ nhấn mạnh: "*Số phận thất bại hay thành công, hạnh phúc hay khổ đau đều do lối sống, hành vi sống, nghề nghiệp sống của chúng ta.*"

Ảnh sưu tầm

Kết luận

Nghi thức cúng sao giải hạn phản ánh niềm tin và khát khao vượt qua khổ đau của con người trong tín ngưỡng dân gian. Tuy nhiên, từ quan điểm Phật giáo, cúng sao chỉ mang tính hình thức và không thể giải quyết gốc rễ của khổ đau nếu thiếu sự chuyển hóa tâm thức.

Để thực sự *"giải hạn"*, con người cần quay về với giáo lý nhân quả, thực hành đúng chính pháp, tu dưỡng đạo đức và phát triển trí tuệ. Chỉ khi nhận thức đúng đắn và hành động chân chính, chúng ta mới có thể tự mình giải thoát khỏi khổ đau và đạt được an lạc bền vững.

Chỉ khi con người hiểu rõ về nghiệp lực, phát triển trí tuệ và thực hành giới - định - tuệ, mới có thể tự mình chuyển hóa khổ đau, vượt qua mọi khó khăn

trong cuộc sống và đạt được giải thoát chân thật. Đây mới là con đường đúng đắn để mỗi người thực sự "*giải hạn*" và tìm thấy sự an lạc bền vững trong cuộc đời.

Tổng hợp: **Liên Tịnh**

***

Tham khảo

https://phapluat.tuoitrethudo.vn/theo-phat-giao-cung-sao-giai-han-dau-nam-la-quan-niem-sai-lam-7468.html?utm_source=chatgpt.com

https://baobinhphuoc.com.vn/news/19/141139/cung-sao-giai-han-coi-chung-he-luy

https://baohaiduong.vn/dang-sao-giai-han-khong-phai-nghi-le-phat-giao-373539.html

https://baovephapluat.vn/van-hoa-xa-hoi/goc-van-hoa/su-that-khong-phai-ai-cung-biet-ve-tap-tuc-dang-sao-giai-han-49667.html